

Child and Letter

Arif Çerçi
Gaziantep University
arifcerci@gmail.com

ABSTRACT

The letter is closely related to daily life, considering that the purpose of writing is to communicate. It has the superficiality of everyday speech, sometimes deepening as in a dark conversation. In fact, it allows us to share our feelings and thoughts that we cannot express verbally with the people or persons in front of us. The letter was not only a literary genre in our literature, it was also used as a narrative method called "talking by letter". It is possible to see the examples of this narrative style in the form of letters, novels and poems. The purpose of the authors, who use letter format in another genre, is to convey the sincere and warm expression in the letter to their works. The "chitty-chatty" style in the letter is both internal and has the power to directly affect the reader. This expression possibilities in the letter suggests that it is a genre which should be used in children's literature. In children's literature, it is aimed to contribute to the development of basic language skills along with the psychological, mental and social development of children with literary products. The letter genre is a kind that supports the realization of these objectives. However, when children's literature of us is examined, it is seen that this type has not been used sufficiently. In this study, the genre letter in the context of children's literature and the place of this species in anthologies and textbooks are examined. In addition, it is stated that the letter should be given more space as a kind of expression tool in children's literature.

Keywords: Children's literature, types of children's literature, letter.

The importance of education and raising qualified people is increasing day by day in a period when countries are competing in many subjects, especially in the fields of scientific, economic and military. When the qualified human development process and human life are considered together, it is seen that childhood period has a unique importance. The content and quality of the education given in childhood is very decisive in the physical, mental and emotional development of the individual. Children's literature products constitute an important element of the education given in childhood.

Children's literature products are so important that there is no other option in terms of the development of the child's language skills and mental skills, aesthetic perception, formation of personality and culturing with socialization. In this study, firstly the concept of children's literature was tried to be explained and the effect of letter type on socialization of the child with linguistic, mental and personality development was mentioned. Afterwards, it was determined about how much of the letter types were included in the Turkish course curriculum and textbooks, and how the letters were handled.

Children's Literature and Letter

It is seen that the definitions of children's literature form gets its starting point from the dictionary definitions of children and literature terms. In the Dictionary of Terms of Science and Art, the

concept of child is described as the human being in the period of development between the infancy and the age of adulthood. Literature is described as 1. Art, that is to bring the aesthetic feeling in the human with excitement of poetry, stage work, stories, novels, narrations, such as all of the verse or prose. 2. The art arm of these Works expressed. 3. Art and science that studies these works (tdk.gov.tr). By combining these two words, the concept of children's literature has emerged. Literature, which is composed of works for children, is called as children's literature. In the literature, there are explanations about the content and characteristics of children's literature.

When we look at the dictionary meaning of children's literature, it is encountered with the explanation of "children's literature that helps children to grasp the life, develop their imagination, instill the love of reading and educate them" (TDK, 2011: 557). This explanation in the dictionary inevitably contains elements related to the qualities of children's literature. Considering the poets and writers who says it is not possible to talk about children's literature apart from literature -such as Cemal Süreya, Nurullah Ataç, Tomris Uyar- it is necessary to explain the characteristics that distinguish children's literature from adult literature.

Sever (2013: 17) describes children's literature as a general name which enriches the world of emotion and thought with linguistic and visual messages and increases the level of appreciation in accordance with the language development and comprehension levels of children. Oğuzkan (2001) states that children's literature covers all written and verbal products related to emotions, thoughts and dreams of children (2-14 years old). Dilidüzgün states that books or literature with literary and intellectual qualities for individuals between the ages of 3-4 years and 12-13 years may be children's book and literature. Considering the child's level of meaning, language, world of images and education needs, contributing to the development of culture and imagination and gaining reading habit constitute the main characteristics that children's literature should bear (2018: 19).

In the light of these explanations, it is possible to define children's literature as verbal and written products that stimulate the child's aesthetic sense with the feelings, thoughts and dreams he carries.

When evaluated in terms of oral and written products, as in adult literature, genres is very important in children's literature. The difference of these genres from adult literature is the characteristics of child reality and relativity to the child. In children's literature, the genres begin with the products of oral literature. Turkish literature is very rich in terms of oral products, which are closely linked to the culture of the nation it belongs to. These oral products such as fairy tales, legends, jokes, rhymes, riddles, epics has features to be used in children's literature. Among them, fairy tales, legends and epics have the ability to present reality and extraordinariness, and to address children's life and reality in terms of the creation of universal values. The messages of the jokes, the behavior of heroes against the events and the aesthetic structure of the anecdotes formed, especially the unexpected feature of the outcome, will contribute to the development of children's reader (Güngör, 1999). The mysterious aspects of riddles that store the answer, and their harmonious qualities, are the reasons for children's them. Also the rhymes have the opportunity for children to enter the secrets of the fairy-tale world and entertain the children with their rhythm and tune (Nas, 2014: 430,434).

In children's literature, there are written products in addition to the oral products mentioned above. Although some of the written products are written for adults, they consist of products that children benefit from. However, the number of products written directly for children, the target group of children, is also increasing day by day. In the literature of children's literature, which has common genres with adult literature, it is seen that the letter has not a place for itself. The letter is a kind that should be included in children's literature in terms of its qualities. There are many definitions related to the letter in the related literature. In Turkish Dictionary, it is explained as the name of the written envelope in order to ask something, usually sent by mail (TDK, 2011: 1647). In the explanations related to the letter type, the purpose of the letter to be written in the form of news, the name of the script and "name" can be seen as common aspects of the explanations of the letter (Demiray 1994; Dogan, 1994). In the old Turkish texts, the word "bitig" used for everything written is also used instead of the letter. In classical Turkish literature, there are many types mentioned by the letter and name, such as tezkere, arzıhal, şukka, kaime and menşur. Although each of these species has some technical differences, they are used as words that point to the letter type. The high number of words used in relation to the letter may be considered as an indication of the development of the letter type. Because in a language, the multiplicity of words that meet a concept or object can be considered as an indicator of how important that concept or object is in social life (Çakır, 2005).

Considering the development of communication tools, the letter, which is the most important communication tool with the use of writing after communication with smoke and various sounds, has become a kind of state by gaining a literary character over time. When the literature is screened, it is seen that various classifications have been made for letter types (Tansel, 1978; Birinci, 1990; Kantemir, 1995; Gülensoy, 2000). The types of letters included in these classifications are as follows: 1. Official Letters 2. Business Letters 3. Special Letters.

The letter was used as a method of narration in verse and prose works by going beyond having sub-species. The letter has a large number of sub-genres, from narrative form to subject. The letter, besides its technical features, can be considered as a kind that can be included in children's literature with its style. This function of the letter that occurs with the communication function changes over time. Just like novel, story or poetry, it gains the quality of a literary type that provides the intellectual and emotional accumulation of human beings (Bozkurt, 1995: 497). According to Ataç (1989), each text, written or visual, carries the character of a letter due to its message. Because, in every text, there is a sharing between the writer and the poet and the reader as in the letter. This is the most sincere and direct letter of sharing

between the author and the reader. According to Sever, the basic principles of children's books should be based on the intimacy of the child in the books and the naturalness of the language of expression. The author should be able to make friends with the children in the events he describes or edited (Sever, 2013: 198). Here, Sever refers to the use of the characteristics of the letter type. Taking into account both the characteristics of the letter type and the basic principles that children's writing should be based on, it is possible to determine the characteristics of children's literature which distinguish the letter type from other species and the benefits for children, such as:

1. The letter emerged as a means of communication and then took its place among the types of instructional text about personal life. In this aspect, the letter is the text of the tutorial. Especially when it comes to giving information, it is instructive texts that will serve as an example for the child, from reaching the knowledge to presenting impressive information. With this feature, the instructional texts will go beyond being a kind of injury to the children of the information it contains, and will be the model for children's texts. It should be included in textbooks and children's anthologies.
2. The letters constructed in accordance with the child's developmental characteristics allow the fictional reality to be internalized by the children through their fiction, style and language-expression characteristics. Thanks to the sincerity of the friendship between the writer and the reader, there is no difficulty.
3. Since the letter is written in spoken language, the child notices the sincerity of the author and the possibilities of expression in Turkish. Thus, it contributes to the education of individuals who write and talk as they speak.
4. In terms of the subject, the letter is a species without borders. Everything that concerns the child can be the subject of the letter. Letters intertwined with the child's life burdens the responsibilities that the child can overcome by making life easier to make sense of.
5. The letter also helps the child to look at events and facts through the eyes of others, thus contributing to the development of empathic thinking skills. Thus, it teaches to respect the thoughts of others.
6. Like other genres in children's literature, the letter supports children's cognitive and affective development, socialization, enrichment of vocabularies, and development of reading comprehension skills.

When the children's anthologies and children's literature are examined, except for some anthologies - Meeropol (2013), Asena (1998), RTÜK (2009)- it is seen that the works that the children will read are classified as verbal literature products and written products. But, it is seen that the letter is not included among these species.

In Turkish education, the most important material used to improve listening, speaking, reading and writing skills of children is to use textbooks. For this reason, especially Turkish textbooks will contribute to the mental and spiritual development of the child with examples of high quality texts. When the table on the instructional texts to be used in the textbook (MEB, 2018: 18) in the Turkish Course Curriculum (2018) is examined, it is stated that letter type should be included in the 5,6,7 and 8 class level. When the achievements in the program are examined, it is seen that "T.3.4.2. Writes short texts. a) Letter and / or memo to be written." description is given place among writing gains at Grade 3 level. Letter type is also included among the reading achievements with the acquisition and explanations at the sixth grade level with the statements "T.6.3.26. Distinguish the types of text. a) Teaching memo, letter, theater and travel writing types. b) Detailed information on the types of text should not be given."

The type of letter is a kind in which verbal communication has a sincerity, originates from daily life, is rich in subject matter, does not have strict rules, affects the students' attitudes positively and they do not have difficulty in writing. Being suitable to use the method of writing by selecting the word and concept pool, to be able to carry the characteristics of the daily spoken language provides the enrichment of the active vocabulary of the students. Applications such as changing the game in accordance with the letters sent to the stage in drama works, developing the creativity of the students through the letters they will write to the future, and asking the heroes to write letters to each other in the course of the event will contribute to the development of the language skills and metacognitive skills of the students.

When the textbooks were examined, no text of letter type could be found in the 5th grade Turkish textbook content. When examining the Turkish textbooks (4 books) for the 6th classes, there is a text in each book that can be an example of the letter type. In the text titled "Letter from the Organs" the brain, lungs, stomach, and spleen are called personified. They introduce themselves and their functions. They make recommendations for students' health. In the letter, which was put to the book with the title of "Letters to the Elders", the child who was the representative of all children was writing to his parents. Suggestions on child education for parents are provided from the child's eye and pen. In particular, there are recommendations such as not comparing their children with others, giving importance to their children's interests and desires, not being strictly prescriptive and commanding, giving them the opportunity to play. In the letter bearing the title of "Technology Addiction", there are information and suggestions of "TSE Öncü Çocuklar Dergisi", for children related to technology addiction and its damages. Atalay Yörükoğlu's "Petition without a Stamp" is a letter written by a child to his parents about the mistakes of parents in child education. In the letter, "love me as myself, do not expect me to be a model child" messages are given weight. The text entitled "Healing to Health" is a narrative story. This text includes a letter from a patient asking for help from a faraway doctor and a letter from the doctor in response. This situation is used as an element of the story in the story. When the Turkish textbooks prepared for the seventh grade are examined, one of these books does not contain a letter type text. In one of the other two books, the

text "Bisiklet" is the letter type. It is taken from the "Annemin Mektupları" book of Hidayet Karakuş. It is a letter of a mother who has to go to work without waking up her son and expresses her love for him through her childhood memories with her father. In the other book, a free reading text, The Last Letter of a Martyr, is a letter type. This text is a soldier letter written to his mother by Muallim Ethem who was martyred in Çanakkale by fighting shoulder to shoulder with his students. This letter has the characteristics of raising the awareness of children about national and spiritual values by expressing the conditions of Çanakkale War. In the eighth grade textbook, the free reading text of "Letter to Atatürk" is a letter type. In this letter, Afet Inan told his first week in Geneva, where he went to study, to great leader Mustafa Kemal ATATÜRK.

When the anthologies, children's articles and textbooks are examined, it is seen that the letter type does not find enough space.

Conclusion and Recommendations

The letter is very important for children to gain reading habit, to express their feelings and thoughts in written form and to develop their thinking skills by putting themselves in place of others. Nowadays, with the developing technology, although the letter has acquired a digital feature, it has not lost anything of its value and importance. In fact, the possibility of encountering people who haven't written letters in the past is much higher than the possibility of finding someone who hasn't written an e-mail or other electronic letter. For this reason, it is possible to say that although the environment in which the letter was written, nothing has lost its importance. Given the children's attitude towards the digital world, social media and other technological products, it becomes inevitable to use letters as an important means of communication in these environments. In addition, in the Turkish Curriculum, it is seen that there is a blog type among instructional text types that will be included in grade 7 and 8 (MEB; 2018: 18). In the program, "4.3.33. Evaluates media texts. Gives an opinion about the purpose and target audience of different types of media texts (advertising flyers, web sites, travel brochures, handbooks, blogs, etc.). T.8.3.31. Questions the reliability of information resources. a) Studies on the reliability of the information on the blog and personal web pages (MEB; 2018: 33,50)" are the references to the blog type. Given that letters are frequently and widely used in personal and corporate blogs, this type seems to occupy an important place in today's virtual world.

In the past, it was seen that the letter was used for child education beyond being a literary genre. It is possible to say that, in 1890, Hüseyin Razi formed a friendship network between children as a fictional character in his "Nev Usül Örnek Yahut Çocuklara Mahsus Mektup Demeti" named piece and that he made suggestions to the children through peer communication especially by benefiting from the sincerity, simplicity and topicality of the letter type in the education of values (Çerçi & Derman, 2015). Beyond being a literary genre that speaks directly to the reader, it is transformed into a method of narration, used in the transfer of value by using its sincerity, and even letters from military letters to letters, letters which have become a tradition in our society should be sufficiently placed in both children's literature and Turkish textbooks.

From this point of view, it can be said that all the aspects of letters should be used for the method of expression and other issues in Turkish education.

Çocuk ve Mektup*

Arif Çerçi
Gaziantep Üniversitesi
arifcerci@gmail.com

ÖZET

Mektup, yazılış amacının iletişim kurmak olduğu düşünüldüğünde günlük yaşamla yakından ilişkili bir türdür. Yerine göre günlük konuşmanın yüzeyselliğini taşır, yerine göre ise koyu bir sohbetle olduğu gibi derinleşir. Hatta sözlü olarak karşımızdakine anlatamayacağımız duygu ve düşüncelerimizi karşımızdaki kişi ya da kişilerle paylaşmamıza olanak tanır. Mektup, edebiyatımızda bir edebî tür olmakla kalmamış aynı zamanda “mektupla anlatım” olarak isimlendirilen bir anlatım yöntemi olarak da kullanılmıştır. Bunun örneklerini mektup biçiminde yazılmış roman, öykü ve şiirlere bakıldığında görmek mümkündür. Mektup biçimini başka bir türde kullanan yazarların amacı mektupta bulunan içten ve sıcak anlatımı kendi yapıtlarına taşımaktır. Mektuptaki “senli-benli” biçem hem içtendir hem de doğrudan okuru etkileme gücüne sahiptir. Mektuptaki bu anlatım olanakları onun çocuk edebiyatında da kullanılması gereken bir tür olduğunu akla getirmektedir. Çocuk edebiyatında edebî ürünlerle, çocukların psikolojik, zihinsel ve sosyal gelişimleri yanında temel dil becerilerinin gelişimlerine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Mektup türü, bu amaçların gerçekleştirilmesini destekleyecek niteliklere sahip bir türdür. Ancak çocuk yazınıımız incelendiğinde bu türden yeterince yararlanılmadığı görülmektedir. Bu çalışmada, çocuk edebiyatı bağlamında mektup türü, antolojilerde ve ders kitaplarında bu türün yer alma durumu incelenmiştir. Çocuk edebiyatında hem bir tür hem de anlatım aracı olarak mektuba daha çok yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, türler, mektup.

Ülkelerin başta bilimsel, ekonomik, askerî alan olmak üzere, birçok konuda yarış hâlinde olduğu bir dönemde eğitimin ve nitelikli insan yetiştirmenin önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır. Nitelikli insan yetiştirme süreci ve insan yaşamı birlikte düşünüldüğünde çocukluk döneminin eşsiz bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Çocukluk döneminde verilen eğitimin içerik ve niteliği; bireyin fiziksel, zihinsel ve duygusal bakımdan gelişmesinde oldukça belirleyici olmaktadır. Çocukluk döneminde verilen eğitimin önemli bir unsurunu da çocuk edebiyatı ürünleri oluşturmaktadır.

Çocuk edebiyatı ürünleri; çocuğun dil becerilerinin ve zihinsel becerilerinin, estetik algısının gelişmesi, kişiliğinin oluşması, sosyalleşerek kültürlenmesi bakımından başka bir seçeneğe yer bırakmayacak ölçüde önemlidir. Bu çalışmada ilk olarak çocuk edebiyatı kavramı açıklanmaya çalışılmış, mektup türünün çocuğun dilsel, zihinsel, kişilik gelişimiyle sosyalleşmesine olan etkisi belirtilmiştir. Sonrasında, Türkçe dersi öğretim programında ve ders kitaplarında mektup türüne yer verilme durumu ve mektupların ele alınış biçimine ilişkin tespitlerde bulunulmuştur.

Dünya ve Türk Edebiyatında Mektup Türünün Tarihi Gelişimi

Batı'da mektubun serüveninin Romalılarla başlatılmasının nedeni siyasal birliğe sahip olmayan Yunanlılarda mektuplaşma ihtiyacının ortaya çıkmamış olmasıdır. Bulunduğu coğrafyanın; öğrenim, ticaret, iş-görev gibi nedenlerle Romalıları siyasi başkentten uzak bırakması, başkentle olan iletişimin mektupla kurulmasını gerekli

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2019, 7(1), 15-24
Research in Reading & Writing Instruction,
2019, 7(1), 15-24
Doi: 10.35233/oyea.544713

* Bu çalışma çalışma 06-08 Nisan 2017 tarihlerinde Alanya'da düzenlenen Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

kılmıştır. Zamanla posta sistemi kurulmuş ve gelişmiştir. Roma yazınında mektuplarıyla ünlenmiş Cicero gibi isimler vardır. Bunu Seneca, Fronto, Statius gibi isimler izlemektedir. Mektup, her geçen gün gördüğü ilgi artan bir tür olarak varlığını sürdürmüştür (Varınlıoğlu,2008: 392-393).

12. yüzyıla gelindiğinde mektup türünün gelişmeye başladığı ülke olarak Fransa göze çarpmaktadır. Bu türün Fransa'da en ünlü ismi Voltaire'dir. Alman yazınında ise mektup 13. yüzyılda gelişmeye başlamış, 18. yüzyılda doruğuna ulaşmıştır. Goethe, Schiller, Lessing mektuplarıyla bilinen isimlerden birkaçıdır. İngiliz yazınında mektup türü altın çağını, Latincenin izleri ve deyiş özelliklerini, yazış biçimlerini benimseyen düz yazı çağınının 18. yüzyılda açılmasıyla yaşamıştır. 19. yüzyılda okur-yazar sayısının artmasının yanında mektup zarfının ve pulunun kullanılmaya başlanması mektup yazarlarının sayısını artırmıştır. Thomas More, Lord Byran, D. H. Lawrence, G.B. Shaw mektuplarıyla ünlü isimlerden bazılarıdır. Amerikan yazınında mektup türünün gelişimi İngiliz yazınıyla paralellik göstermektedir. 18. yüzyıldan itibaren toplumsal ve politik konuların tartışıldığı bir tür olmuştur. Mark Twain, Thomas Wolf, Ezra Pound akla gelen ilk isimlerdendir. Rus edebiyatında ise yazınsal özellikleriyle öne çıkan mektupların sayısı sınırlıdır. Lev Tolstoy, Belinski mektup dendiğinde akla gelen isimlerdir (Altay, 2008; Göktürk, 2008; Tuncel, 2008).

Arap edebiyatında İnşâ kelimesi, belirli kurallara göre mektup yazımı anlamında ilk olarak M.S. X. asrın başında Kudame b. Cafer tarafından Kitâbü'l-Harâc ve Sınâ'atü'l-Kitâbe adlı eserinde kullanılmıştır. Hz. Muhammed tarafından gönderilen ilk mektuplarda tebliğ idealine bağlı olarak açıklık ve anlaşılabilirlik özelliklerine dikkat edilmiş, estetik kaygı güdülmemiştir. Dört Halife dönemi mektuplarında daha sanatlı bir söyleyişten yararlanılmıştır. Emeviler dönemi kitabeti resmî niteliğe sahiptir ve divanda kullanım ile sınırlıdır. Abbasilerin İrândan etkilenmeleri bu türün de etkilenmesi sonucunu doğurmuştur. Eyyubiler döneminde; hayâli tasvirlerin yapıldığı şiirsel anlamlara baş vurulduğu, secî, tıbak, telmih, tevriye ve cinas sanatlarının kullanıldığı, cümlelerin ve paragrafların aşırı uzatıldığı, ilmî terimlere sıkça yer verildiği Fâdîlî üslûbu geniş bir etki alanına sahip olmuştur. Devlet dili olarak Arapça'yı kabul eden Memlûkler döneminde inşâ divânı İslâm devletlerinin hiçbirisinde olmadığı kadar gelişmiştir. (Gültekin, 2009: 321-324).

Arap dili ve kültürünün etkisiyle başlayan Fars inşâ sanatı, Abbasilerin zayıfladığı M.S. IX. yüzyılın ikinci yarısında büsbütün ortaya çıkmıştır. İslam öncesi dönemde resmi mektuplardan çok yeme içme, giyinme âdâbı gibi toplumsal kuralların yer aldığı risâleler kaleme alınmıştır. İslamiyet sonrasında özellikle Gaznelilerin son dönemlerinde Beyhaki ile Farçsa mektup yazma işi başlamıştır. Sâmanîler ile Gaznelilerin ilk dönemlerinde yazılan resmî mektuplar, mürsel denilen sâde nesirle yazılmış olup son derece anlaşılır bir üslûba sâhiptir. Bir Türk devleti olan Selçuklular resmî dil olarak Farsçayı kullanmıştır. Safaviler döneminde kullanılan dil, edebî sanatların gölgesinde kalmış, sözün güzelliği adına anlam hiçe sayılmıştır (Gültekin, 2009: 324-326).

Türkçenin bilinen eski metinlerinde, yazılı olan her şey için kullanılan "bitig" sözcüğü aynı zamanda mektubun yerine de kullanılmıştır. Uygurlar döneminden kalma mektup örnekleri eski Türklerde mektup yazma geleneğinin varlığını ortaya koymaktadır. Bu yazışma geleneğindeki mektuplarda; "mukaddime" "kontekt" ve "son protokol" bölümlerinin olduğu bu bölümlerde hitap, hal-hatır sorma, mektubun yazılma sebebi gibi günümüz mektuplarının şekil ve içerik özellikleriyle benzer niteliklerin olduğu görülmektedir (Temel, 2015: 140).

Klasik Türk edebiyatı döneminde ise nâme, arıza, şukka, kâime, menşur, varakpare, meveddename, muhabbetname, uhuvvetname, tezkire, kâğıt gibi akla gelen sözcüklerin hepsi "mektup" yerine kullanılmaktadır. Bu türlerin her biri teknik anlamda bazı farklılıklar taşısalar da mektup türüne işaret eden sözcükler olarak kullanılmıştır. Ayrıca arzihal, tebrikname, tehniyename, taziyename, cevapname, teşekkür, takriz, davetname, niyazname, müzekkereler farklı konuları ele alan mektuplardır. Tanzimata kadar mektup türü inşa olarak adlandırılan düz yazının içinde yer almış, münşeât kitaplarında toplanmıştır. Mektuba ilişkin olarak kullanılan sözcüklerin sayıca fazlalığı mektup türünün gösterdiği gelişimin bir belirtisi olarak değerlendirilebilir. Çünkü bir dilde bir kavramı, bir nesneyi karşılayan sözcük sayısının çokluğu, o kavram ya da nesnenin toplumsal yaşamda ne kadar önemli yer tuttuğunun da bir göstergesi olarak kabul edilebilir (Çakır, 2005; Gökyay, 2008: 17-23).

Tanzimat sonrasında, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de; posta sisteminin gelişmesi, gazete ve derginin toplumsal yaşamda öneminin artması, düşün yaşamındaki gelişmeler mektubun önem kazanmasındaki nedenlerdir. Türk toplumunun Batı kültürüne yönelmesi, basının gelişmesi, özel gazeteciliğin ortaya çıkması, baskı yönetimine karşı çıkma gibi nedenler mektubun eskiye oranla daha güçlü ve yaygın bir anlatım yolu olarak kullanılmasının gerekçelerini oluşturmaktadır. Tanzimat sonrasında mektup, roman ve öykülerde bir anlatım biçimi olarak da kullanılmış, mektup biçiminde gezi yazılarıyla koşuk biçiminde mektuplar yazılmıştır. Mektup böylelikle bir tür olmanın ötesine geçerek anlatım biçimi olarak da kullanılır hâle gelmiştir (Keray, 2008: 88-95).

Türk edebiyatında mektup türünün gelişmesinde gerek Arap, Fars gerekse Batı edebiyatları ve kültürlerinin etkisi olmuştur. Günümüzde ise gelişen teknolojiyle birlikte daha çok dijital dünyaya taşınan elektronik mektuplar, yazılı iletişim ve bildirişimin önemli bir parçası olmaya devam etmektedir.

Çocuk Edebiyatı ve Mektup

Çocuk edebiyatına ilişkin yapılan tanım ve açıklamaların çıkış noktasını, "çocuk" ve "edebiyat" sözcüklerinin sözlük anlamlarının oluşturduğu görülmektedir. Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğünde çocuk kavramıyla ilgili "Bebeklik çağı ile erginlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan." açıklaması yer almaktadır. Edebiyat ise "1. Sanatça, yani insanda estetik duyguyu heyecana getirecek değerde meydana getirilmiş şiir, sahne eseri, hikâye, roman, söylev gibi

nazım veya nesir hâlindeki eserlerin hepsi. 2. Bu eserlerin yer aldığı sanat kolu. 3. Bu sanatı ve bu eserleri inceleyen bilim” (tdk.gov.tr). olarak açıklanmaktadır. Bu iki sözcüğün bir araya getirilmesiyle “çocuk edebiyatı” kavramı ortaya çıkmıştır. Çocuklara yönelik yapıtlardan oluşan edebiyat, çocuk edebiyatı olarak adlandırılmaktadır. Alanyazında, çocuk edebiyatının içeriğini ve niteliklerini belirten açıklamalar yer almaktadır.

Çocuk edebiyatının sözlük anlamına bakıldığında “Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşılayan, eğitici bir edebiyat türü, çocuk yazını”(TDK, 2011: 557) açıklamasıyla karşılaşılmaktadır. Sözlükte yer alan bu açıklama kaçınılmaz olarak çocuk edebiyatının niteliklerine ilişkin unsurları da barındırmaktadır. Edebiyattan ayrı bir çocuk edebiyatından söz edilemeyeceğini ifade eden şair ve yazarlar düşünüldüğünde -Cemal Süreya, Nurullah Ataç, Tomris Uyar gibi- çocuk edebiyatını yetişkin edebiyatından ayıran özellikleri açıklamak gerekmektedir.

Sever, çocuk yazınına “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimini ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” (2013: 17) olarak ifade etmektedir. Oğuzkan (2001), çocuk edebiyatının çocukluk çağındaki (2-14 yaş) bireylerin duygu, düşünce ve hayallerine yönelik yazılı ve sözlü bütün ürünleri kapsadığını belirtmektedir. Dilidüzgün (2018: 19), 3-4 yaş ile 12-13 yaş arasına yönelik, yazınsal ve düşünsel nitelikleri olan kitapların çocuk kitapları ya da yazını olabileceğini belirtmektedir. Çocuğun anlama düzeyini, dilini, imgeler dünyasını ve eğitim ihtiyaçlarını göz önünde tutarak; çocuğun kültür ile düş gücünün gelişmesine katkı sunması ve okuma alışkanlığı kazandırması, çocuk edebiyatının taşıması gereken başlıca nitelikleri oluşturmaktadır.

Çocuk edebiyatını bu açıklamaların ışığında; taşıdığı duygu, düşünce ve düşlerle çocuğun estetik duygusunu harekete geçiren sözlü ve yazılı ürünler olarak ifade etmek mümkündür. Sözlü ve yazılı ürünler bakımından değerlendirildiğinde yetişkin edebiyatında olduğu gibi çocuk edebiyatında da türler oldukça önemlidir. Bu türlerin yetişkin edebiyatından farklılığı ise çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik bakımından kendisine has özellikleridir. Çocuk edebiyatında türler sözlü edebiyat dönemi ürünleriyle başlar. Ait olduğu ulusun kültürüne sıkı sıkıya bağlı olan sözlü ürünler bakımından Türk edebiyatı oldukça zengindir. Bu sözlü ürünlerden masal, efsane, fıkra, tekerleme, bilmece, destan gibi türler çocuk edebiyatında yararlanılacak özelliklere sahiptir. Bunlardan masal, efsane ve destanlar; gerçeklikle olağanüstülüğü birlikte sunması, iletilerini evrensel değerlerin oluşturması bakımından çocuk yaşamına ve gerçekliğine seslenme özelliklerine sahiptir. Fıkraların iletileri, kahramanların olaylar karşısında aldıkları tavır ve fıkraların estetik yapısını oluşturan, özellikle beklenmedik şekilde sonuçlanma özelliği çocuk okurun gelişimine katkı sunacak özelliklerdir (Güngör, 1999). Bilmecelerin cevabı saklayan gizemli yönü, ahenkli söyleyişleri gibi özellikleri çocukların bilmecelerini sevmeye nedenlerini oluşturmaktadır. Tekerlemeler ise masalların sırlarla dolu dünyasına kapı aralamasının yanında taşıdığı ritim ve ezgi sayesinde çocukları eğlendirmektedir (Nas, 2014: 430-434).

Çocuk edebiyatında türleri yukarıda belirtilen sözlü ürünlerin yanında yazılı ürünler oluşturmaktadır. Yazılı ürünlerin bir bölümü yetişkinler için yazıldığı hâlde çocuklar bu ürünlerden yararlanmaktadır. Ancak yazılı ürünlerden hedef kitlesi çocuklar olan yani doğrudan doğruya çocuklar için yazılanların sayısının her geçen gün arttığı görülmektedir. Yetişkin edebiyatıyla ortak türleri bulunan çocuk edebiyatında mektubun, deneme türü gibi kendisine yeterince yer bulamadığı görülmektedir (Şahbaz, 2008). Mektup taşıdığı nitelikler bakımından çocuk edebiyatında daha fazla yer alması gereken bir türdür. İlgili alanyazında mektuba ilişkin pek çok tanım yer almaktadır. Türkçe Sözlük'te mektup; “Bir şey haber vermek, bir şey sormak veya istemek için, birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name” (TDK, 2011:1647) olarak tanımlanmaktadır. Mektup türüyle ilgili tanımlamalarda; mektubun amacı haber vermek olan yazı biçiminde ifade edilmesi, betik ve name olarak adlandırılması, açıklamaların mektuba ilişkin ortak yönleri olarak görülebilir. (Demiray 1994; Doğan,1994).

İletişim araçlarının gelişimi göz önüne alındığında dumanla ve çeşitli seslerle haberleşmeden sonra yazının kullanılmasıyla birlikte en önemli iletişim aracı olan mektup, zaman içinde edebî bir nitelik kazanarak bir tür durumuna gelmiştir. Alanyazın incelendiğinde mektup türlerine ilişkin çeşitli sınıflandırmalar yapıldığı görülmektedir (Tansel, 1978; Birinci,1990; Kantemir, 1995; Gülensoy, 2000). Bu sınıflandırmalarda ortak olarak yer alan mektup türleri: 1. Resmi Mektuplar 2. İş Mektupları 3. Özel Mektuplar olarak sıralanmaktadır.

Mektup alt türlere sahip olmanın ötesine geçerek manzum ve mensur eserlerde bir anlatım yöntemi olarak da kullanılmıştır. Mektup, anlatım biçiminden konusuna kadar çok sayıda alt türe sahiptir. Mektup, teknik özelliklerinin yanında taşıdığı biçim özellikleriyle de çocuk edebiyatında yer alabilecek bir tür olarak değerlendirilebilir. “İletişim kurma işleviyle ortaya çıkan mektubun bu işlevi zamanla değişir. Tıpkı roman, öykü ya da şiir gibi insanoğlunun düşünsel ve duygusal birikimini sağlayan yazınsal bir tür niteliğini kazanır” (Bozkurt, 1995: 497). Ataç (1989)'a göre yazılı ya da görsel her metin taşıdığı ileti nedeniyle bir mektup niteliği de taşımaktadır. Çünkü her metinde mektupta olduğu gibi yazar ve şairle okuyucu arasında bir paylaşım söz konusudur. Yazarla okur arasındaki bu paylaşımın en içten ve dolaysız olduğu tür mektuptur. Sever, çocuk kitaplarının dayanması gereken temel ilkeleri: “Kitaplarda, çocuğun kendine özgü içtenliği ile anlatım dilinin doğallığı buluşturulmalıdır. Yazar, anlattığı ya da kurguladığı olaylarda, çocuklarla arkadaşlık-dostluk kurabilmeyi başarabilmelidir.” (2013: 198) biçiminde sıralarken âdeta mektup türünün özelliklerinden yararlanılmasına işaret etmektedir. Gerek mektup türünün özellikleri gerekse çocuk yazınının dayanması gereken temel ilkeleri dikkate alarak çocuk edebiyatında mektup türünü diğer türlerden ayıran özellikleri ve çocuklar için yararlarını şu şekilde belirlemek mümkündür:

1. Mektup bir iletişim aracı olarak ortaya çıkmış, ardından kişisel yaşamı konu edinen öğretici metin türleri arasında yerini almıştır. Bu yönüyle öğretici metin türü özelliği taşımaktadır. Özellikle amacı bilgi vermek olduğunda bilgiye ulaşmadan, etkileyici biçimde bilgiyi sunmaya kadar çocuk için örnek olacak metinler, öğretici metinlerdir. Bu özelliğiyle öğretici metinler sadece içerdiği bilgilerden çocukların yaralanacağı bir tür olmanın ötesine geçerek çocukların yazacakları metinler için de model olacaktır. Ders kitaplarında ve çocuk edebiyatı antolojilerinde yer verilmesi gereken bir türdür.
2. Çocuğun gelişim özelliklerine uygun olarak kurgulanmış (hikâyeleştirilmiş) mektuplar, taşıdığı kurgu, biçim ve dil-anlatım özellikleriyle kurmaca gerçekliğin çocuklarca içselleştirilmesine olanak tanır ve yazarla okur arasındaki dostluğun kurulmasında taşıdığı içtenlik nedeniyle güçlük yaşanmaz.
3. Mektup konuşma diliyle kaleme alındığından çocuk okur, yazarın içtenliğini, Türkçenin anlatım olanaklarını fark eder. Böylece konuştuğu gibi yazan, yazdığı gibi konuşan bireylerin yetişmesine katkı sunar.
4. Mektup, konu bakımından sınırları olmayan bir türdür. Çocuğu ilgilendiren her şey mektubun konusu olabilir. Çocuğun yaşamıyla iç içe mektuplar, çocuğun yaşamı anlamlandırmasını kolaylaştırarak üstesinden gelebileceği sorumluluklar yükler.
5. Mektup, çocuk okurun olaylara ve olgulara başkalarının gözüyle de bakmasını sağlayarak empatik düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Böylece başkalarının düşüncelerine saygı duymayı öğretir.
6. Çocuk yazınındaki diğer türler gibi mektup da çocukların bilişsel ve duyuşsal olarak gelişmelerine, sosyalleşmelerine, sözcük dağarcıklarının zenginleşmesine, okuma-anlama becerilerinin gelişmesine destek olur.

Çocuk yazını alanındaki bilimsel yapıtlar ve çocuk edebiyatı antolojileri incelendiğinde çeviri niteliğindeki bazı antolojiler hariç -Meeropol (2013), Asena (1998), RTÜK (2009)- çocukların okuyacağı eserlerin sözlü edebiyat ürünleri ve yazılı ürünler olarak sınıflandırıldığı fakat bu türler arasında mektuba yer verilmediği görülmektedir.

Türkçe eğitiminde çocukların dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirerek nitelikli bir duruma getirmede kullanılan en önemli materyal ders kitaplarıdır. Bu nedenle özellikle Türkçe ders kitapları içereceği değişik türlerdeki nitelikli metin örnekleriyle çocuğun zihinsel, ruhsal gelişimine katkıda bulunacaktır. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018)'nda yer alan, ders kitabında kullanılacak öğretici metinlere ilişkin tablo (MEB, 2018: 18) incelendiğinde 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde mektup türüne yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Programdaki kazanımlar incelendiğinde 3. sınıf düzeyinde yazma kazanımları arasında "T.3.4.2. Kısa metinler yazar. a) Mektup ve/veya anı yazdırılır." kazanımı ve açıklamasına yer verildiği görülmektedir. Mektup türü ayrıca altıncı sınıf düzeyinde okuma kazanımları arasında "T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir. b) Metin türlerine ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemelidir." kazanımı ve açıklamalarıyla birlikte yer almaktadır.

Mektup türü sözlü iletişimin içtenliğini taşıması, günlük yaşamdan kaynaklanması ve konu bakımından zenginliği, tür olarak katı kurallarının olmayışı özellikleriyle öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyen ve yazmada güçlük yaşamadıkları bir türdür. Günlük konuşma dilinin özelliklerini taşıması, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemini kullanmaya uygun olması öğrencilerin aktif söz varlığının zenginleşmesini sağlamaktadır. Drama çalışmalarında sahneye gönderilen mektuplar doğrultusunda oyunun değiştirilmesi ve zenginleştirilmesi, öğrencilerin geleceğe yazacakları mektuplar yoluyla yaratıcılıklarının geliştirilmesi, okudukları olay çevresinde oluşan metinlerin kahramanların birbirine mektup yazmalarının istenmesi gibi durumlar mektubun Türkçe dersi etkinliklerinde etkin olarak kullanılması öğrencilerin dil becerileri ve üst bilişsel becerilerinin gelişimine katkı sunacaktır.

Ders kitapları incelendiğinde 5. sınıf Türkçe ders kitabı içeriğinde mektup türünde bir metin tespit edilememiştir. 6. sınıflara yönelik Türkçe ders kitapları (4 adet) incelendiğinde her bir kitapta mektup türüne örnek olabilecek birer metin bulunmaktadır. "Organlardan Mektup Var" başlıklı mektupta sevgili sahibim şeklinde seslenen beyin, akciğerler, mide ve dalak kişileştirilmiştir. Kendilerini ve işlevlerini tanıtmaktadır. Sağlıkları için önerilerde bulunmaktadır. "Büyüklerle Mektuplar" başlıklı mektupta bütün çocukların temsilcisi olan çocuğun anne babasına yazdıkları yer almaktadır. Çocuk gözünden ve kaleminden ebeveynlere yönelik çocuk eğitimine ilişkin öneriler sunulmaktadır. Özellikle çocuklarını diğerleriyle kıyaslamamaları, çocuklarının ilgi ve isteklerine önem vermeleri, katı kuralcı ve buyurgan olmamaları, oyun için onlara fırsat vermeleri gibi öneriler yer almaktadır. "Teknoloji Bağımlılığı" başlığını taşıyan mektupta, TSE Öncü Çocuk Dergisi'nin teknoloji bağımlılığı ve bunun zararlarına ilişkin olarak çocuklara yönelik bilgilendirmeleri ve önerileri bulunmaktadır. Atalay Yörükoğlu'nun "Pulsuz Dilekçe" başlıklı metni bir çocuğun anne babasına yazdığı, ebeveynlerin çocuk eğitiminde yaptıkları yanlışları konu alan bir mektuptur. Mektupta "Beni ben olarak sevin. Benden örnek çocuk olmamı beklemeyin" iletilerine ağırlık verilmiştir. "Sağlığına Kavuşan Hasta" başlıklı metin, içinde mektupla anlatım bulunan bir öyküdür. Burada uzaktaki bir doktora hastalığından bahsedilen bir hastanın yardım istemesi üzerine doktorun cevaben yazdığı mektup yer almakta ve öyküdeki kurgunun bir unsuru olarak kullanılmaktadır. Yedinci sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitapları incelendiğinde bu kitaplardan birinde mektup türünde bir metin belirlenmemiştir. Diğer iki kitaptan birinde yer alan "Tahta Bisiklet" başlıklı metin mektup türündedir. Hidayet Karakuş'un "Annemin Mektupları" kitabından alınmıştır. Çalışan ve oğlunu uyandırmadan işe gitmek zorunda kalan bir annenin ona olan sevgisini babasıyla olan çocukluk anıları üzerinden dile getirdiği bir mektuptur. Diğer kitaptaki "Bir Şehidin Son Mektubu" başlıklı serbest okuma metni mektup türündedir. Öğrencileri ile omuz omuz savaşarak Çanakkale'de şehit olan Muallim Ethem'in annesine yazdığı bir asker mektubudur. Bu mektup Çanakkale Savaşı'nın kazanılma şartlarını dile getirerek milli ve manevi değerler konusunda çocukların bilinç düzeyini

yükseltecek özelliklere sahiptir. Sekizinci sınıf ders kitabında ise “Atatürk’e Mektup” adlı serbest okuma metni mektup türündedir. Afet İnan’ın öğrenim için gittiği Cenevre’de ilk haftasını büyük önder Mustafa Kemal ATATÜRK’e anlattığı bir mektuptur.

Antolojiler, çocuk yazınındaki ürünler ve ders kitapları incelendiğinde mektup türünün kendisine yeterince yer bulamadığı görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Mektup, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılmasında, çocuğun yazılı olarak duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesinde ve kendisini başkalarının yerine koyarak düşünme becerisinin gelişmesinde, iletişim becerilerinin güçlenerek kendisini daha içten, daha rahat ifade edebilmesinde oldukça önemli bir türdür. Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte her ne kadar mektup dijital bir özelliğe kavuşmuş olsa da değerinden ve öneminden bir şey kaybetmiş değildir. Hatta geçmişte mektup yazmamış insanlara rastlama ihtimali, günümüzde e-posta ya da diğer elektronik mektup yazmamış birine rastlama ihtimalinden çok daha yüksektir. Bu nedenle mektubun yazıldığı ortam değişse de mektubun öneminden hiçbir şey kaybetmediğini söylemek mümkündür. Çocukların dijital dünyaya, sosyal medyaya ve diğer teknolojik ürünlere yönelik tavrı düşünüldüğünde bu ortamlarda önemli bir iletişim aracı olan mektuplardan yararlanmak kaçınılmaz hâle gelmektedir. Ayrıca Türkçe Dersi Öğretim Programında 7 ve 8. sınıf düzeyinde yer alacak öğretici metin türleri arasında “blog” türünün yer aldığı görülmektedir (MEB; 2018: 18). Programdaki “4.3.33. Medya metinlerini değerlendirir. Farklı türdeki medya metinlerinin (reklam amaçlı el ilanları, web siteleri, seyahat broşürleri, el kitapları, bloglar vb.) amacı ve hedef kitlesi hakkında görüş bildirilmesi sağlanır. T.8.3.31. Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular. a) Blog ve şahsi internet sayfalarındaki bilgilerin güvenilirliği konusunda çalışmalar yapılır (MEB; 2018:33,50).” Kazanımlar blog türüne atıfta bulunmaktadır. Kişisel ve kurumsal bloglarda mektuplara sık ve yaygın olarak yer verildiği düşünüldüğünde, bu türün günümüz sanal dünyasında da önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır.

Geçmişte mektubun bir tür olmanın da ötesinde çocuk eğitiminde işlevsel olarak kullanıldığı görülmektedir. 1890 yılında Hüseyin Razi’nin “Nev Usül Örnek Yahut Çocuklara Mahsus Mektup Demeti” adlı eserinde kurgusal olarak çocuklar arasında mektup arkadaşlığı ağı oluşturduğunu ve bu ağ ile özellikle değerler eğitimi konusunda çocuklara mektup türünün içtenliğinden, yalınlığından ve güncelliğinden yararlanarak akran iletişimi yoluyla telkinlerde bulunduğunu söylemek mümkündür (Çerçi ve Derman, 2015). Doğrudan okuyucusuna seslenerek onunla sohbet eden bir tür olmanın ötesinde bir anlatım yöntemine dönüşen, içtenliğinden yararlanılarak değer aktarımında kullanılan ve dahası asker mektuplarından sevda mektuplarına değin toplumumuzda bir gelenek hâlini alan mektupların gerek çocuk yazınında gerekse Türkçe ders kitaplarında yeterince yer alması gerekmektedir.

Bu düşüncelerden hareketle çocuklara yönelik mektup seçkileri hazırlanması, Türkçe eğitiminde mektuplardan tür, anlatım yöntemi, teknik olarak bütün yönleriyle yararlanılması gerektiğini söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Altay, E. (2008). Rus yazınında mektup. (2. Baskı). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 579-597.
- Asena, İ. (1998). *Dünya yazınından seçilmiş mektuplar*. (2. Baskı), İstanbul: Adam Yayınları.
- Ataç, N. (1989). *Okuruma mektuplar*. İstanbul: Can yayınları.
- Birinci, N. (1990). “Yazılı kompozisyon türleri”, *Türk dili ve kompozisyon bilgileri* içinde. Ankara: YÖK Yayınları.
- Bozkurt, F. (1995), *Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Cem Yayıncılık.
- Çakır, Ö. (2005). *Türk edebiyatında mektup*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Çerçi, A., Derman, S. (2015). Hüseyin Razi’nin “Nev üsül örnek yahut çocuklara mahsus mektup demeti” adlı eserinde eğitim unsurları ve değerler eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 41(2), 353-365.
- Demiray, K. (1994). *Temel Türkçe sözlük*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Demiray, K. (2008). Tanzimat’tan günümüze değin mektup. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 88-97.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını*. (Gözden geçirilmiş 3. Baskı) Ankara: Ertem Basım Yayın Dağıtım .Tudem
- Doğan, D. M. (1994). *Temel büyük Türkçe sözlük*. İstanbul: Bahar Yayınları.
- Göktürk, A. (2008). Amerikan yazınında mektup. (2. Baskı). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 565-579.

- Göktürk, A. (2008). İngiliz yazınında mektup. (2. Baskı). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 513-565.
- Gökay, O. Ş. (2008). Tanzimat dönemine değin mektup. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 17-23.
- Gülensoy, T.. (2000). *Türkçe el kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gültekin, H. (2009). İnşâ ve Tarihi Gelişimi. *International Journal of Central Asian Studies* 13 (Festschrift to Commemorate the 80th Anniversary of Prof. Dr. Talat Tekin's Birth),317-341.
- Güngör, E. (1999). *Kelamî sahada estetik yapı organizasyonu*. İstanbul: Ötüken Neşriyat Aş.
- Kantemir, E. (1995). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- MEB. (2018). *Türkçe dersi* (1-8. Sınıflar) *öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Meeropol, R. & Meeropol, M. (2013). *Çocukların kaleminden ve mektuplarıyla Rosenbergler*. Ş. Yeğın (Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nas, R. (2014). *Örneklemlerle çocuk edebiyatı*. (3. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- RTÜK. (2009). *Çocuklardan televizyona mektup: İlköğretim öğrencileri arasında düzenlenen televizyona mektup konulu yarışmaya gönderilen mektuplar*. Ankara: Radyo Televizyon Üst Kurulu
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve edebiyat* .(7. Baskı). İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şahbaz, N.K. (2008). Çocuk edebiyatında ihmal edilmiş bir edebî tür: deneme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 189-203.
- Tansel, F. A. (1978). *İyi ve doğru yazma usulleri III*. İstanbul: Baha Matbaası,
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK. *Bilim ve sanat terimleri sözlüğü*. 14.03.2017 tarihinde internetten alınmıştır: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&karama=kelime&guid=TDK.GTS.58ecdcd2a8a8c3.75328388
- Temel, E. (2015). Eski Uygur Türkçesi Dönemine Ait İki Mektup Örneği. *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (II) 2, 127-141.
- Tuncel, B. (2008). Fransız mektupları. (2. Baskı). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 415-452.
- Varınlıoğlu, G. Ö. (2008). Roma yazınında mektup. (2. Baskı). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Mektup Özel Sayısı, 274, 392-415.

İncelenen Ders Kitapları

- Aktaş, E. ve Bayram B. (Ed.) (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 5*. Ankara: MEB Yayınları.
- Akyıldız, E. (Ed.) (2017). *Ortaokul Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: MEB yayınları.
- Bozkurt, Ü. B. ve Canlı, S. (2017). *İlköğretim Türkçe 6. sınıf ders kitabı*. Ankara: Başak Matbaacılık.
- Batur, Z. ve Ceylan, S. (Ed.) (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Şekerci, Y. (2018). *6. sınıf ortaokul Türkçe ders kitabı*. İstanbul: Eksen Yayıncılık.
- Kırman, E. (Ed.) (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7*. Ankara: MEB Yayınları.
- Demirer, N. (Ed.) (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7 ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Kaya, B. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7 ders kitabı*. Ankara: Dersdestek Yayıncılık.
- Erdem, İ. (Ed.) (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.